

MIRKO RAGUŽ

IZ POVIJESTI ŠKOLSTVA SENJSKOG KRAJA

Mirko Raguž
Osnovna škola »S. S. Kranjčević«
YU, 51270 Senj

UDK:371(497.13)(091)
Stručni članak
Ur.:1990-04-15

Škola u Lukovi počela je s radom potkraj prošlog stoljeća, a prestala 1967. U ovom pregledu njezina djelovanja u prvi plan stavljaju se socioekonomske prilike mjesta, uvjeti rada i prosvjetni radnici sa brojem polaznika po godištima. Svi događaji o kojima se govori u kontekstu su nacionalne povijesti i isključivo su dokumentirani izvornom građom.

Dvadesetak-trideset kilometara južnije od Senja, gdje su danas napuštene kuće ili mala naselja, prije sto godina sve je vrvjelo od življa. Na početku 19. stoljeća prema jednom popisu Lukovo je imalo 842 stanovnika.¹ Zbog velikog broja djece, 15. siječnja 1894. u Lukovu Otočkom utemeljena je osnovna škola,² o čijem se razvoju brinuo i tadašnji predstojnik Odjela za bogostovlje i nastavu dr. Izidor Kršnjavi.

I

Južnije od Senja, nekih dvadeset-trideset kilometara priobaljem s lijeve i desne strane Jadranske magistrale, danas raštrkano leže kućice ili mala naselja u kojima ima malo življa. To su većinom stariji ljudi, dok mlađi svijet završavajući obvezno osnovno školovanje odlazi u veća industrijska središta i tamo zauvijek ostaje. Djece je sve manje u školama. Polako, ali nezauzavljivo umire život u tom senjskom Podvelebitju, iako se pojedini pokušaji tome grčevito suprotstavljaju, kao npr. zapošljavanje preostale radne snage u mjestima stanovanja.

1. Schematismus cleri dioecesium Segnicusis et Modrusiensis seu Corbaviensis, Segniae, 1905. str.

2. U školskoj spomenici Lukova stoji da je 15. siječnja 1894. otvorena škola s 28 polaznika. Prvi učitelj bio je svećenik Anton Polessi.

Nekad nije bilo tako. Tamo gdje su danas napuštene kuće i naselja prije je sve vrvjelo od žena, djece i ljudi. 1807. Lukovo je brojilo 842 stanovnika. Veliki broj djece bio je razlogom da se 15. siječnja 1894. osnuje pučka škola u Lukovu kraj Senja. Te prve godine školu je pohađalo 28 učenika, a broj obveznika bio je 132. Prvi učitelj u Lukovu bio je upravitelj župe Anton Polessi.

Iako to nisu bili počeci rada na opismenjavanju djece toga kraja u širem smislu jer su i do tada neka djeca imućnijih roditelja išla u školu u Sv. Jurju, školstvu se pridavalo dužno poštovanje. Mjerodavne školske vlasti redovito su kontrolirale i obilazile škole. Nadzorne školske službe provode instruktivno-savjetodavnu funkciju i nastoje unijeti suvremeni duh u nastavu. Školu su u Lukovu posjećivali i najveći crkveni i školski organi. Tako se spominje da je Lukovo samo nekoliko mjeseci nakon otvaranja škole, 28. kolovoza 1894. posjetio dr. Izidor Kršnjavi, predstojnik Odjela za bogoštovlje i nastavu, u pratnji velikog župana Bude Budisavljevića i tom prilikom razgovarao s djecom u školi. A kako je škola i te godine bila smještena u jednom privatnom stanu, dr. Kršnjavi je, držeći potrebnim da se gradi nova školska zgrada, obećao pomoć od 1000 forinti kao i još 1000 forinti pomoći općini iz zemaljskih sredstava za gradnju nove školske zgrade.

Dvije godine kasnije Polessi odlazi u Kostrenu, a umjesto njega dolazi Vencel Potočnjak, koji preuzima dužnost učitelja za mjesečnu plaću u iznosu od 16 forinti. Te je godine školu pohađalo 32 djece. I dalje se nastava izvodi u kući pomorca Mile Rogića bez ikakvih didaktičkih sredstava i pomagala. Mjesni školski nadzornik bio je cestar Anton Adžić, obrazovan za ondašnje prilike i vrlo vrijedan čovjek. Članovi školskog odbora bili su Mate Adžić, Vicko Babić i Vicko Rogić, bez osobitih kompetencija.³ Na sjednici školskog odbora održanoj 24. svibnja 1894. mjesni školski nadzornik Anton Adžić predlaže da županijska oblast zaključi školsku godinu 19. srpnja jer da u to vrijeme ovašnje pučanstvo »odseluje u planinu, stoga moraju i djeca«. Da se ovaj školski odbor bavio i drugim pitanjima, govori podatak zabilježen 19. travnja 1896. o brizi da se nabave sve potrebne školske stvari. »Budući da je i do sada ovu školu u svih potrebitinah i naviek na vrieme opskrbljivala senjska knjižara T. Devčić com. u Senju, stoga mni je da bi se toj prokušanoj firmi povjerila dobava svega, što je školi potrebno.« Isto su se tako brinuli o redovnom pohađanju škole pa su preko mjesnog župnika Vencela Potočnjaka opominjali roditelje da redovito šalju djecu u školu.

Za potpredsjednika školskog odbora izabran je Mate Adžić 9. kolovoza 1896. jer je on jedini u odboru uz mjesnog školskog nadzornika koji zna čitati i pisati, a uz to je i starješina.⁴

Tih prvih godina svoga rada Vencel Potočnjak je imao dobrih rezultata u radu s djecom, što je pokazao prvi javni ispit pred drom Kršnjavim, roditeljima i ostalim mještanima u Lukovu. Školu je redovito posjećivao i kraljevsko-županijski školski nadzornik. Godine 1896, zabilježio je u službenom dopisu da župnik mora držati nastavu i preko ljeta, i to do sedam sati ujutro jer kasnije su djeca zauzeta čuvanjem stoke. Prilikom jedne posjete iste godine od ukupno 29 učenika sakupljeno ih je jedva devet. Iz razgovora s tom djecom zaključio je nadzornik da nisu baš mnogo naučila, ali kako tadašnji učitelj pokazuje »dobru volju i lijep način u obuci«, moglo se očekivati da će djeca bez zaostataka s uspjehom i na vrijeme sve propušteno otkloniti. To se i pokazalo na završnom ispitu na kraju školske godine.

Školske 1896/97. upisana su 34 učenika, među kojima se prviput spominju dvije djevojčice. Te se godine spominje da je škola raspolagala s nekoliko knjiga i da su u posudbi imali zemlja-

3. Sredstva koja je obećao dr. I Kršnjavi pri prvoj posjeti školi u Lukovu, odobrila je u rujnu 1894. Viša zemaljska vlada za unutarnje urednje prostorije u kojoj se držala nastava. Cim je dr. Kršnjavi dao prijedlog za gradnju nove škole. Anton Maurović, biskup senjski i modruški, dopustio je da se na župnoj parceli br. 5202 slobodno gradi zgrada.

4. U knjizi zapisnika Školskog odbora stoji između ostaloga niz podataka koji govore da je školski odbor držao sastanke jedanput mjesečno i da su se najviše brinuli o redovnom polasku djece u školu.

ricu Hrvatske, Slavonije i Dalmacije. Škola u Sv. Jurju darovala je u ožujku 1897. Lukovu zemljovid Hrvatske. Škola je u to vrijeme primala ove listove: Službeni glasnik, Napredak, Prijatelj slijepih i gluhoonijemih, Gimnastika, Hrvatska pčela i Školski vrt. Od senjskog knjižara Ive Hreljanovića škola je dobila na dar dvadesetak knjižica, a od općine je dobila 10 forinti za kupnju knjiga. U dopisu općinskog poglavarstva od 25. lipnja 1904. godine ovoj školi pod rednim brojem 1454 stoji da su dostavljena dva primjerka »Danice i Ljubice«, uzgojnih pravila za žensku mladež. Pri jednoj posjeti 1897. kraljevsko-županijski školski nadzornik Mita Orlić zapisao je u knjigu posjeta da je prilično zadovoljan čitanjem i pisanjem, dok su djeca jedino nešto slabija u računstvu. Spominje još i to da su odgovori djece »tihi i mrtvi, što je u suprotnosti sa živim temperamentom primorskog pučanstva«.⁵

Godine 1897. za školu su na popisu bila 172 obveznika, a upisano ih je samo 32. To je bio otprilike kapacitet prostorije u kojoj se obuka održavala, jer se ni kasnije ne spominje veći broj djece koja redovito pohađaju nastavu.

Na početku ovog stoljeća polazak djece u školu neredovit je i nehajan. Da bi se to opravdalo, spominje se veliko siromaštvo toga kraja. Neprohodni putevi, zimske brige i sve ostalo sprečavaju dolazak djece u školu, a čim dođe proljeće, djeca s roditeljima odlaze u planinu čuvati blago. Često je mjesni župnik s propovjedaonice opominjao roditelje da redovito šalju svoju djecu u školu, ali se malo u tome uspijevalo. Preča su bila kućna zaduženja. 1903. nastava se održava u kući Luke Rogića, puno prostranijoj i modernijoj zgradi od dotadašnje, a s djecom radi učiteljica Ruža Kolačević, koju godinu kasnije zamjenjuje Josipa Polić. U odnosu na ranije učitelje, ova učiteljica postiže zapaženije rezultate, s dosta volje radi i metodički je spremnija. Stoga je i polazak djece sada nešto bolji. Učiteljica je upoznala podgorski kraj, ljude i običaje, pa joj je to sve pomoglo da se zbliži s djecom. Postala je omiljena u selu i stoga postiže zapažene rezultate. Zapaženije komplemente dobiva i od svojih pretpostavljenih. Kada su u lipnju 1908. održani završni ispiti, stoji u pedagoškoj dokumentaciji da su djeca dobro znala »pisati, pismene radnje i crtanje su dobro uspjeli, a tako i mehaničko čitanje, nu trebat će lijepom čitanju priklanjati više pažnje, odučavanju djece od neobičnog naglašavanja«. Osobni život učiteljice Josipe Polić nije bio ni malo lak. Skromna zarada nije dopuštala nikakvo rasipništvo. Brinula je o svemu. U dopisu što ga je uputila Općinskom poglavarstvu u Sv. Jurju pod rednim brojem 56 od 30. lipnja 1904. traži da se u »Iskazu troškova« ubilježi svota za drva kao i nagrada i stanarina mjesnoj učiteljici. U odgovoru na ovaj dopis Poglavarstvo iz Sv. Jurja iznosi stav »da je svota od 63 krune proračunom osigurana u ime drva škole, a ako se cijela svota ne potroši u gorerečenu drvarinu pripada općinskom poglavarstvu ostatak. Nagradu i stanarinu neka se samo škola u iskaz uvrsti«.

Da je zaista u to vrijeme učiteljima bilo vrlo teško i da su skromno živjeli, govori podatak zabilježen u školskoj Spomenici da je negdje koncem prosinca 1908. Prva hrvatska štedionica u Zagrebu darovala siromašnoj djeci u Lukovu 30 forinti, 14 učenika je dobilo nove opanke, a 8 njih po jedan komad odjeće. Visoka zemaljska vlada darovala je ovoj školi zemljovid Austrougarske monarhije, magnetnu iglu, magnetnu potkovu i stakleni štamp.

U svibnju 1909. u Lukovu dolazi nova učiteljica Zora Gašparac, a odmah iza nje Danica Petrović, koja je svoje dužnosti u školi obavljala »točno i savjesno s posve lijepim uspjehom«. To je vrijeme kada na političkoj pozornici svijeta nesigurnost iz dana u dan raste i kada svijet sve dublje ulazi u sve veću međusobnu konfrontaciju. To je vrijeme svjetskog sukoba i uništavanja, kakvog do tada svijet nije pamtio. U to vrijeme učitelji se stalno mijenjaju, što svakako otežava rad s djecom. Učitelj u Lukovu pred prvi svjetski rat teško je živio. Da bi preživio, morao je

5. Iz zapisnika Školskog odbora sa sjednice održane 9. kolovoza 1896. vidljivo je da je Mate Ažić, kbr. 17, izabran za potpredsjednika Mjesnog školskog odbora, a prema dopisu kr. kot. oblasti od 28. srpnja br. 3443 kojim se traži izbor spomenute funkcije u odboru.

katkad i prosjačiti, jer je prosjačenje u Podgorju bila normalna pojava. Uz starije osobe prosjačili su i mladi, najčešće djeca.

II

Uz već poznate društvene prilike pred prvi svjetski rat stalna je pojava česta izmjena nastavnika. Kada je otišla Danica Petrović, nakratko je zamjenjuje Julija Rivosechi, pa Marijana Lifikay i Jure Gašparac. Početkom očekivanoga rata prilike su se temeljito izmijenile. Za učitelja dolazi Aleksandar Vareša, za koga može biti karakteristična izjava ondašnjeg kraljevsko-županijskog školskog nadzornika: »Zapt dobar, djeca zdrava i čista, školska soba uredna.«

Za djecu i za čitav kraj nastaju teška vremena. Polazak djece u školu vrlo je slab. Nešto kasnije zatvaraju se redom škole u Hrvatskom primorju pa onda i u Lukovu Otočkom. Godine 1915. samo zakratko djecu uči Katica Štefanec, a nastavu pohađa 46 učenika. Te ratne godine za učitelja su bile izuzetno teške. Uz ratne brige i nedaće stigla je i oskudica. Školske vlasti slabo su slale pomoć. U proračunu od 5. veljače 1915. pod rednim brojem 442. u Nižoj pučkoj školi u Lukovu stoji slijedeće: »Na današnjoj sjednici reducirane su slijedeće stavke: 1. za siromašnu djecu školske knjige na 60 kruna, 2. drva za učitelja 100 kruna. Neka naslov proti tome svoje prigovore sastavi i u roku od 8 dana ovom Poglavarstvu podnese.« Dvadeset dana nakon toga slijedio je prigovor u kome učitelj iznosi da svota od 100 kruna za drva ne može zadovoljiti, i to zato što mu prema službenom mjestu pripada 6 hvati ogrjevnih drva. Hvat drva u redovitoj najnižoj cijeni stoji 28 kruna i vozarina 6 kruna. Stoga učitelj prijeti ukoliko mu ne udovolje zahtjevu da će uteći sa kraljevsko-županijske oblasti. U Podgorju je 1918. kilogram žita stajao 10 kruna, a metar obične tkanine 100 kruna. Snalažljiviji su odlazili u Slavoniju i tamo radom pomagali svoje da prežive. I dalje je u to vrijeme polazak djece u školu vrlo slab. Skoro polovica obveznika nije pohađala nastavu, pa stoga i sam rad ne zadovoljava tadašnje zahtjeve.

U poratnim godinama stanje u Lukovu nije se znatnije izmijenilo. Djeci i njihovim roditel-

Sl. 100. – Pučka škola u Lukovu kod Senja, snimak oko 1939.

ljima i dalje je preče sve drugo nego škola. U školu su djeca dolazila bez školskog pribora pa su zato stvarala mnoge probleme u nastavnom radu.

Učitelji su se stalno mijenjali. Godine 1920. u školi radi Štefa Devčić sa 46 učenika, a iza nje Marija Vukašinović pa Mihaela Nože. Nakratko su radili i Franjo Kordić, Ivan Benić. 1926. godine za učiteljicu dolazi Franjka Došen, a onda Ivan Pavelić, koji ostaje punih pet godina. Mihaela prelazi iz Lukova u Nižu pučku školu u Starigradu, a mjesto nje je samo nakratko došao Josip Kranjčević iz Kompolja u Lici. Ovaj učitelj pri dolasku u Lukovo nije mogao naći u selu prenoćišta, jer škola nije imala svoga stana, pa je kod mjesnog gostioničara Jakova Rogića našao spavanje za mjesečnu plaću od 1000 dinara. Naravno, stoga nije niti mogao dulje ostati pa je tražio drugo mjesto službovanja. Ivan Pavelić bio je pravi narodni učitelj. Imao je ljubavi za učiteljsko zvanje i za rad s mladima. U Lukovu je osnovao udruženje Sokol. Njegov se rad ocjenjivao, i to na posebnim formularima. Evo kako je taj formular izgledao i koje je elemente kod učitelja nadzorni organ vrednovao:

List
za ocjenjivanje nastavnika

- Naziv škole .....
- Ime i prezime nastavnika: .....
- Nadzornikov sud o učiteljevoj stručnoj spremi: .....
- O predanosti na poslu: .....
- O vladanju u službi: .....
- Odsustvovanje i bolovanje: .....
- O radu na narodnom prosvjećivanju: .....
- O drugom radu i svojstvima koja su karakteristična kod odgajatelja, nastavnika i građanina: .
- O eventualnim nepovoljnim utjecajima koji su sprečavali odgojni rad u školi: .....
- Opći sud da li je učitelj svoju dužnost vršio savjesno: .....
- Konačna ocjena: .....

Ovakvu listu ocjene rada imali su tadašnji učitelji i mnogo su držali do konačnog suda o sebi koji im je u toku školske godine izreklo tijelo što se brinulo o razvoju školstva u ovom kraju.

Mada su sve škole u senjskom Podgorju okupljale djecu i podučavale ih pismenosti, mnogi su ostajali bez naobrazbe, jer je broj obveznika bio daleko veći od broja polaznika. Izlaskom knjige »Čitanka za odrasle abecedarce« na samom početku dvadesetog stoljeća, hrvatsko-kotarski predstojnik u Senju obavještava pučku školu u Lukovu da se organiziraju tečajevi čitanja i pisanja za odrasle. Visoka kraljevsko-zemaljska vlada u Zagrebu, Odjel za bogoštovlje i nastavu, izdaje 13. veljače 1904. pod rednim brojem 2562 slijedeću naredbu: »Nakladom Kraljev-

sko-zemaljske vlade Odjela za bogoštovlje i nastavu u Zagrebu izašla je knjiga »Čitanka za odrasle abecedarce« s namjerom da se školske dobi odmaklim ljudima olakoti naučenje u čitanju.« Prema ovoj naredbi pučki su učitelji imali zadatak da sa ostalim mještanima koji su znali čitati i pisati organiziraju i da obuhvate što veći broj nepismenih u tečajeva opismenjavanja. Taj je rad bio na dobrovoljnoj osnovi. Mjerodavne vlasti prosljedile su im za ovo područje 2000 primjeraka tih čitanki. Ovo je područje imalo i do 80 posto nepismenih pa je akcija analfabetskih tečajeva bila vrlo ozbiljna. Pri popisu nepismenih svaki je morao reći koliko je voljan pridonijeti učitelju za njegov trud, kao i to da li će, možda, bez učitelja uz upute ukućana moći naučiti čitati i pisati. Isto tako učiteljsko se osoblje moralo izjasniti u koje će vrijeme i uz koje uvjete poučavati odrasle analfabete. U mjestima gdje nema učitelja, a nalazi se župnik ili paroh, također će se provoditi ta aktivnost. »Kako je obučavanje analfabeta vrlo važno pitanje za narod županije ličko-krbavske, očekuje kraljevsko-županijska oblast da će učitelji i svi ostali prijatelji kulturnog napretka našega naroda pripomoći oblasti u njezinu nastojanju da se ovo pitanje riješi na korist prosvete i naroda.«

U poratnim godinama u Lukovu je radila i opetovnica. Ovu nastavu redovito su pohađali učenici i njihov se broj kretao između 10 i 20. Katkad ih je bilo i manje, ovisno o broju djece koja su se nalazila u selu i bliže školi. Roditelji su i u ovim prilikama radije djeci davali kućanske poslove. Opomene koje je uputio učitelj ili svećenik malo su koristile. Borba za goli život važnija im je stvar.

S kopnene strane u Lukovo je teško doći i dosta je nepristupačno. Djeca su morala dolaziti iz udaljenih mjesta i zaselaka, a kada je otvorena škola u Donjoj Kladi 1929/30. djeca iz Zagona, Biluća i Donje Klade idu u nju. Broj obveznika u Lukovu sada je opao na petnaestak učenika. Teškoće je pravila općina koja se nije na vrijeme brinula oko osiguravanja učeničkog pribora, knjiga i svih ostalih školskih potrepština. Stanje se popravlja kada za učitelja dolazi Ivan Pavelić. Nakon njega smjenjuju se zaredom ovi: Tinko Škubić, Franjo Mladenčić, Vazmoslav Barbelić i Slavica Jelić.

Školske godine 1938/39. za učitelja dolazi 14. rujna Ljudevit Fuchs, a Slavica Jelić odlazi na osobni zahtjev u Gorjanske Ivanovce kraj Đakova. Te godine u školi je bilo 45 učenika. Temeljna značajka ove školske godine bila je slaba prehrana djece i nedostatak učila. Školska kuhinja radila je svega 25 dana zahvaljujući pomoći Glavnog odbora Crvenog križa iz Zagreba. Slijedeće školske godine nastava je počela 4. rujna sa 61 učenikom. Tijekom školske godine bilo je osipanja djece, nešto zbog prelaska u drugu školu, a nešto i zbog smrti, a na kraju ostalo je 52 djece. Valja napomenuti da je broj smrtnih slučajeva među školskom djecom bio velik. Baš te godine školsku je djecu pogodio kašalj hripavac i upala podušnica. U dva navrata te je godine školu posjetio školski nadzornik Ivan Stuparić i Nikola Šimunić. Na kraju školske godine uz prisutnost mještana održana je završna svečanost na kojoj je uz ostalo učitelj održao predavanje na temu: »U suradnji doma i škole«, a nakon toga pročitane su ocjene uz preporuku kako se smiju vladati učenici preko ljetnih praznika. Slične su aktivnosti bile i slijedeće školske godine. Polaznika je bilo 71.

Školske godine 1941/42. bila je za sve vrlo teška i nesigurna. Nastava je bila prekinuta preko pet mjeseci. Pri posjeti i pregledu škole kotarski školski nadzornik Nikola Šimunić utvrdio je da djeca neće moći u starije razrede jer je bio velik prekid u radu. Djeca su tako morala ponoviti školsku godinu. I slijedeća školska godina nije bila ništa bolja. Nastava je počela 3. veljače 1943. zbog bolesti učiteljice Marije Žvanović. Upisano je 55 učenika, a pohađalo ih je samo 27. U ožujku 1944. ponovo za učitelja u Lukovo dolazi Lj. Fuchs iz Sv. Jurja. Zbog rata i drugih nepriključa u školi su samo 22 učenika. U to dolazi i oslobođenje zemlje pa i novi uvjeti za odgoj i obrazovanje djece ovoga kraja.

Prva učiteljica u novoj Jugoslaviji bila je Ruža Babić, učenica sedmog razreda gimnazije, kao pomoćna učiteljica. Samo mjesec dana kasnije u lipnju 1945. učiteljicom su imenovale pro-

svjetne vlasti Matiju Štokić. Ova je učiteljica završila tečaj u Dalmaciji. Do konca lipnja spomenuta učiteljica radi s 32 učenika. Broj obveznika iznosio je 62. Samo godinu dana kasnije broj učenika je bio 59.

Prilike za rad u tim poratnim godinama bile su izuzetno teške. Kad je Matija Štokić otišla iz Lukova, na njeno mjesto došao je mladi i vrlo ambiciozni Mirko Nemeth. On tu ostaje sve do 1952. Prosvjetne prilike u općini Senj takve su da su sve škole radile samostalno. Broj učenika iz godine se u godinu smanjivao, kao što je bio slučaj i s ostalim mjestima u ovoj komuni. Tako je i lukovsko područje postupno ostajalo bez djece. Prvom reorganizacijom školske mreže Lukovo se integrira u jedinstvenu osnovnu školu sa sjedištem u Sv. Jurju. Stariji razredi od školske godine 1959/60. odlaze u Sv. Juraj, a mlađi ostaju sve do školske godine 1968/69, kada se definitivno zatvara i ova škola jer je ostala bez đaka. Ono nešto učenika što je ostalo iz pojedinih zaselaka putuju školskim autobusom svakodnevno u Sv. Juraj. U tom poratnom vremenu slab je interes učitelja za školu i skoro ništa ne ostaje trajnije u školskoj dokumentaciji od njihove aktivnosti i rada. Školska se Spomenica povremeno vodi i ono nešto podataka više-manje nije karakteristika školskog djelovanja niti je značajno za povijest ove škole.

Ovu su školu redovito posjećivali školski nadzornici od samog početka njezina rada: Mita Orlić, X. Šulek, Dragutin Pavić, Vladimir Tucaković, A. Pestiček, Rade Narančić, Mile Hinić, Nikola Matejčić, Ivan Stuparić i Nikola Šimunić.

S vremena na vrijeme u školu su navraćali svojedobno i predstavnici crkve. U školskim do-

Sl. 101. – Pogled na luku i mjesto Jablanac, od sjeveroistoka, snimak oko 1910.

kumentima sačuvani su podaci da su školu posjećivali: Roko Vučić, biskup, Josip Marušić, biskup, dr. Josip Frančišković, kanonik iz Senja i dr. Viktor Burić, biskup. Ove posjete za Lukovo Otočko i za školsku djecu značile su mnogo i tada je bilo u školi iznimno svečano. Njihovi dolasci bili su pravi događaji koji su se dugo pamteli.

UČITELJI KOJI SU RADILI U PUČKOJ ŠKOLI
LUKOVO OD GODINE 1894. DO GODINE 1952.

	od	do
1. Anton Polesi	1894.	1896.
2. Vencel Potočnjak	1896.	1903.
3. Ruža Kolačević	1903.	1904.
4. Josipa Polić	1904.	1908.
5. Zora Gašparac	1909.	1909.
6. Julija Rivosechi	1908.	1909.
7. Marijana Lifikay	1909.	1909.
8. Danica Petrović	1909.	1914.
9. Šandor Voreš	1914.	1915.
10. Katica Štefanac	1915.	1919.
11. Franjo Kordić	1919.	1919.
12. Ivan Benić	1919.	1920.
13. Štefa Devčić	1920.	1921.
14. Anton Dešković	1921.	1922.
15. Marija Vukašinović	1922.	1922.
16. Mihaela Nože	1922.	1924.
17. Josip Kranjčević	1924.	1924.
18. Franjka Došen	1924.	1928.
19. Jelisava Staić	1928.	1928.
20. Marija Miloš	1928.	1929.
21. Ivan Pavelić	1929.	1933.
22. Tinko Škubic	1933.	1936.
23. Franjo Mladeni	1936.	1937.
24. Vazmoslav Barbalčić	1937.	1938.
25. Slavica Jelić	1938.	1938.
26. Ljudevit Fuchs	1938.	1941.
27. Marija Žvanović	1942.	1943.
28. Ljudevit Fuchs	1944.	1945.
29. Ruža Babić	1945.	1945.
30. Matija Štokić	1945.	1948.
31. Mirko Nemeth	1948.	1952.

Zusammenfassung

Die Schule in Lukovo wurde am Ende des XIX. Jahrhunderts errichtet. In dieser Übersicht werden gesellschaftlich-wirtschaftliche Umstände, Arbeitsbedingungen und Tätigkeit dieser Schule beschrieben und die Namen der Lehrer sowie die Zahl der Schulbesucher angegeben.

Alle besprochene Ereignisse werden mit der Nationalgeschichte in Verbindung gebracht und durch originale Dokumente beweis.